

PRIMJERAK ZA UČENIKA

Republika Srbija
MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I
TEHNOLOŠKOG RAZVOJA
ZAVOD ZA VREDNOVANJE KVALITETA
OBRAZOVANJA I ODGOJA

ZAVRŠNI ISPIT NA KRAJU OSNOVNOG OBRAZOVANJA I ODGOJA

TEST
BOSANSKI JEZIK

IDENTIFIKACIONI OBRAZAC

IME, IME JEDNOG RODITELJA/DRUGOG ZAKONSKOG ZASTUPNIKA, PREZIME UČENIKA

IDENTIFIKACIONI BROJ UČENIKA

--	--	--	--	--	--	--	--

OSNOVNA ŠKOLA _____

MJESTO _____

OPĆINA _____

POTPIS DEŽURNOG NASTAVNIKA

Rezultati se mogu pogledati na portalu **Moja srednja škola**: <https://mojasrednjaskola.gov.rs> unosom jedinstvenog identifikacionog broja učenika (osmocifrena šifra učenika). Radi preuzimanja skeniranog testa u pdf formatu, u dijelu gdje su dostupni rezultati završnog ispita, neophodno je unijeti jedinstvenu šifru testa.

Jedinstvena šifra testa:

Ukoliko roditelj / drugi zakonski zastupnik ima nalog na portalu **Moj esDnevnik** ili ima nalog na **Portal za elektronsku identifikaciju eID.gov.rs**, kojim pristupa portalu **Moj esDnevnik**, tada, osim uvida u rezultate završnog ispita, na portalu **Moja srednja škola** može iskoristiti i neku od sljedećih elektronskih usluga: podnošenje prigovora na rezultate završnog ispita, podnošenje elektronske liste želja i podnošenje elektronske prijave za upis u srednju školu.

UPUTSTVO ZA RAD

- Test sadrži **20** zadataka, koje treba riješiti za **120** minuta.
  - Piši čitko, latiničnim slovima, vodeći računa da tvoji odgovori budu razumljivi, ali i gramatički i pravopisno ispravni.
  - Kada rješavaš zadatke u kojima se od tebe očekuje da nešto dopišeš, uvijek se koristi punim nazivima; skraćenice nisu dozvoljene (npr. treba pisati *imenica*, a ne *im.*, ili *lokativ*, a ne *lok.* i slično).
  - Popuni test **plavom hemijskom olovkom** (tokom rada možeš se koristiti grafitnom olovkom i gumicom).
  - Odgovor koji je napisan samo grafitnom, crnom hemijskom ili „piši-briši“ olovkom neće biti priznat.
  - U zadacima sa ponuđenim odgovorima neće biti priznati prepravljani odgovori.
  - U zadacima sa ponuđenim odgovorima, u kojima je samo jedan tačan odgovor, dobijaš 0 bodova ukoliko pored tačnog odgovora označiš i neki netačan.
- Obrati pažnju da se zadaci razlikuju po načinu na koji trebaš dati odgovor.
- Nemoj ništa upisivati na QR kodove () , koji se nalaze na svakoj strani testa.
  - Obrati pažnju da se zadaci razlikuju po načinu na koji trebaš dati odgovor.

U nekim zadacima izabrati ćeš tačan odgovor tako što ćeš obojiti odgovarajući kružić. U zadacima u kojima postoji više tačnih odgovora potrebno je obojiti više kružića. Vodi računa da kružić bude obojen; mora biti obojen jer će ti samo tako odgovor biti priznat.

PRIMJER OBOJENIH KRUŽIĆA	
U zadatku sa jednim tačnim odgovorom	
Koji je glavni grad Republike Srbije? Oboj kružić ispred tačnog odgovora.	
☐ Novi Sad	
☒ Beograd	
☐ Niš	
☐ Kruševac	
U zadatku sa više tačnih odgovora	
Oboj kružiće ispred izraza čiji je zbir 5.	
☒ 2 + 3	
☐ 1 + 2	
☒ 4 + 1	
☐ 2 + 4	
☐ 3 + 5	

- Ako završiš ranije, predaj test i tiho izađi.

Želimo ti mnogo uspjeha na ispitu!

ZAVRŠNI ISPIT NA KRAJU OSNOVNOG OBRAZOVANJA I ODGOJA

TEST BOSANSKI JEZIK

1. Poštujući jezička pravila u vezi sa **glasovnim promjenama** odredi koja glasovna promjena je izvršena u riječima **radosno** i **išarati**. Riječ je o istoj glasovnoj promjeni.

Oboj kružić ispod tačnog odgovora.

sibilarizacija

gubljenje suglasnika

palatalizacija

jotovanje

2. Oboj kružić ispod naziva vrste riječi kojoj pripada određena riječ.

Lejlina sestra **divno** kazuje omiljenu **pjesmu**.

imenica

pridjev

glagol

prilog

Lejlina

divno

pjesmu

3. Pažljivo pročitaj datu rečenicu.

Oboj kružić ispod riječi ili sintagme koja je u funkciji **objekta**.

Umorno su odložili stvari i krenuli odmoriti se.

4. Pažljivo pročitaj dati tekst. Odredi **značenje** podvučene riječi.

Tojaga od svačega lijek, ama od gladi jok. Spremio devlet hodže i ulemu da čitaju dove i sjetuju narod. Aja, – ne ide ni tako! Naredio devlet čalagidžijama da pjevaju i sviraju i miletu i devletu, naredio čengijama i čočecima da se okreću i igraju.

Oboj kružić ispred tačnog odgovora.

savjet

batina

poklon

novac

5. Pročitaj odlomak iz književnog djela *Titiz i džomet*. Na osnovu određenih karakteristika zaključi da li djelo pripada **usmenoj** ili **autorskoj** književnosti.

Ovo ti je bio titiz i džomet, pa pođu zajedno putovati po svijetu. Od novaca su imali svega pedeset groša, i to u džometu četeres, a u titiza deset groša. Onda rekne džomet titizu:

- Hoćemo li mojih četeres groša prije trošiti?

Titiz mu odgovori:

- Pa de vala!

Putujući tako nekoliko vremena potroše džometovih četeres groša. Onda rekne džomet titizu:

- Hoćemo li sada tvojih deset groša troši dok ispane kakav krsmet?

- Kako smo potrošili tvojijeh četeres, mojih hoćemo deset još lakše. Nego ti sebi gledaj krsmeta, a ja ću tražiti sebi. Idući tako dođu do jednog raskršća i tu se rastanu. Džomet ode na desnu, a titiz na lijevu stranu puta.

Oboj kružić ispred odgovarajućeg odgovora.

- Tekst pripada usmenoj književnosti.
- Tekst pripada autorskoj književnosti.

6. Pročitaj sljedeći tekst i obrati pažnju na dio koji je pod navodnicima. Da li u njemu zapažаш **monolog** ili **dijalog**?

Oboj kružić ispred tačnog odgovora.

Kraljeviću odmah porastoše krila; vjerovao je da su njegove nevolje dokrajčene. On pomisli: „To je drevna franjevačka crkva koju je moj otac, kralj, bio oduzeo redovnicima, zauvijek je pretvorio u dom za siromašnu djecu i siročadi i prekrstio je u Kristov hram. Zacijelo će im biti drago da se oduže sinu čovjeka koji je bio tako dobrotiv prema njima, i to tim prije što je taj sin sad siromašni sirot koliko i svaki koji se ondje utekao ili će se uteći.“

- monolog dijalog

7. Pred tobom je usmena pjesma *Razbolje se gondže Mehmede*. Pažljivo je pročitaj. Na osnovu dominantnih osjećanja odredi kojoj **vrsti** lirskih usmenih pjesama ona pripada.

Razbolje se gondže Mehmede

Na Ćiminom krilu bijelome.

Govorila dilber Ćima mlada:

– Moj Mehmede, šta ćeš večerati?

– Ćimo, srce, tvoje bijelo lice!

– Moj Mehmede, šta će hošaf biti?

Ćimo, zlato, tvoje crne oči,

oči piti, meni hošaf biti!

Dilber Ćima opet govorila:

– Moj Mehmede, šta bih prostrijela?

Dilber, Ćimo, svoje duge kose!

Moj Mehmede, šta ću za jastuke?

Dilber, Ćimo, tvoje bijele ruke.

Oboj kružić ispred tačnog naziva književne vrste kojoj pripada ova pjesma.

- sevdalinka tužbalica romansa

8. Pažljivo pročitaj rečenice i uoči da li je u njima pravilno upotrijebljena pravopisna i jezička norma. Koja od datih rečenica je pravopisno tačno napisana?

Oboj kružić ispred pravilno napisane rečenice.

- Osvanulo je sivo septenbarsko jutro.
- Prolazili su dani, ali taj trenutak je ostao ne zaboravan.
- Ni sa kime nisam razgovarao o ispitu.
- Sve je izgledalo naizgled uobičajeno, čak su i vrabci pjevali svoju pjesmu.

9. Pažljivo pročitaj tekst. Obrati pažnju na osnovne odlike lirskih narodnih pjesama. Precizno popuni tabelu.

Oboj kružić u koloni T ako je tvrdnja tačna, ili u koloni N ako tvrdnja nije tačna.

Lirske narodne pjesme pojavile su se veoma davno, starije su od umjetničkih lirskih pjesama. Narodna lirika je bogata po broju pjesama, ali i po tematici.

Narodne lirske pjesme jednostavne su po formi i izrazu, osjećanja su izražena posredno i u nagovještajima. U njima su opjevana različita lirska osjećanja, raspoloženja, radost, bol, nada, očekivanja, sreća, nesreća, običaji i strah od nepoznatog. Najstarije među ovim pjesmama su mitološke. One su nastale u davna vremena kada naši preci nisu mogli da objasne razne pojave, ljudi su vjerovali da riječ i pjesma imaju magijsku moć. Obredne pjesme vezane su za promjene u prirodi i za smjenu godišnjih doba. Najpoznatije vrste obrednih pjesama su: đurđevdanske, lazaričke i kraljičke.

	T	N
Lirske narodne pjesme nisu se pojavile veoma davno.	☐	☐
Osjećanja su izražena posredno i u nagovještajima.	☐	☐
Mitološke pjesme su nastale kada naši preci nisu mogli objasniti određene pojave.	☐	☐
Obredne pjesme nisu vezne za promjene u prirodi.	☐	☐

10. Pred tobom su četiri niza riječi. Samo u jednom nizu u svim riječima je pravilno upotrijebljen refleks glasa jata (-je/-ije).

Oboj kružić ispred niza u kome su sve riječi **tačno** napisane.

- tjesno, grijanje, dijelovi
- promjena, prijedlozi, lijek
- djeo, zamjena, sjednica
- sljepilo, snjeg, strijela

11. Prisjeti se da je naglašeni slog mjesto u riječi na kome stoji akcent. Odredi koji slog je naglašen u imenici **novorođenčad**.

Oboj kružić ispred pravilno označenog **naglašenog** sloga.

- novorođenčad
- novorođenčad
- novorođenčad
- novorođenčad
- novorođenčad

12. Prisjeti se tvorbe riječi. Oboj kružić ispred **izvedenih** riječi u navedenom nizu.

igrač	nos	crtež	bure	putić	grad	rukavica	jaje	vuk
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. Pred tobom je tekst o književnom djelu *Dnevnik Ane Frank*. Pročitaj ga i odredi da li je u njemu uočljiv postupak **prepričavanja** ili **analiziranja**.

Oboj kružić ispred tačnog odgovora.

Anina pisma u kojima bilježi vlastite misli i raspoloženja pokazuju kako ona odrasta. Okolnosti u kojima se to događa utiču na to da se njeno sazrijevanje odvija mnogo brže nego što je to uobičajeno za djecu tog uzrasta. Iskustvo zatočeništva podstiče je da razmišlja o ljudskoj prirodi i historijskim događajima koji se na ružan način ponavljaju. Njeno djetinjstvo obilježava upravo jedan od takvih perioda historije kada ljudi ispoljavaju najgore osobine. To je vrijeme Drugog svjetskog rata, a u svakom ratu se naglo promijene i na površinu života ispliva sve ono po čemu čovjek više liči na zvijer nego na ljudsko biće. Normalan život iščezne, a probude se čovjekovi nagoni za ubijanjem i uništavanjem. Tada se svijet podijeli na ubice i žrtve. Jedni postanu progonitelji poput krvoločnih zvijeri, a drugi su progonjeni i pokušavaju da se spasu. Nagon za opstankom tjera ih da se snalaze na različite načine – onako kako nikad nisu ni pomišljali da će se spasavati za goli život. U takvim situacijama prirodne su česte promjene raspoloženja. Upravo takve promjene uočavaju se u Aninim raspoloženjima – od potpune depresije do nade da će se rat završiti.

U svojim pismima komentira vijesti o ratnim pobjedama savjezničkih snaga, a istovremeno opisuje odnose među državama u svijetu. Ona zapaža da se svako rukovodi svojim interesima, pa zbog toga opet sumnja da će sloboda doći brzo. Razočarana i bespomoćna Ana sebi postavlja pitanja o svojoj pripadnosti i o tome gdje će živjeti poslije rata. Razmišlja o razlozima zbog kojih je njen narod tako surovo i nemilosrdno kažnjen i otkuda, uopće, toliko mržnje prema Jevrejima.

- prepričavanje
- analiziranje

14. Autor i putopisac Evlija Čelebija je u svojim tekstovima o gradu Sarajevu uostalom iznio i sljedeće zapažanje:

Ova džamija je dan-noć puna posjetilaca, jer se nalazi na najživljem mjestu. To je starinska bogomolja sa minaretom, a sve je pod kupolama koje su pokrivene olovom. Njen je osnivač bio jedan od zapovjednika Sulejmanova doba, a sagradio ju je blagom dobivenim u ratovima: to je džamija koja odiše duhom svog osnivača. Kako su njeni vakufi vrlo bogati, njen je mutevelija jednom prilikom, kada je bila velika i gladna zima u Bosni, naredio, u ime vakufa, da se za brojni džemat grije voda u kazanima koji su veliki skoro kao imaretski, pa je kroz sve hanefijske česme provedena topla voda kao rajsko vrelo Selsebil.

Iskaži svoje mišljenje u nekoliko složenih, pravopisno jasno iskazanih, rečenica o tome koliko je putopisac jasno i vjerno prikazivao sliku Sarajeva, da li se bavio detaljima ili ne. Potkrijepi mišljenje navodima iz teksta.

---

15. Oboj **kružiće** ispred rečenica u kojima uviđaš pravopisne greške.

- Ljetovali smo na crnogorskom primorju.
- Sutra sa autobusom putujemo u Budimpeštu.
- Kiša je neumorno iscrtavala putiće na prozoru.
- Jutro uvijek donese neku novu energiju i tračak svjetlosti.
- Kada bi znala da mi govoriš istinu ostala bi.

16. Pažljivo pročitaj tekst. Odgovori na zahtjeve ispod njega.

Aja Sofija stoljećima opstaje kao jedna od najljepših vjerskih građevina na svijetu. Kao crkva je nikla u doba bizantijskog cara Justinijana, pretrpjela je skoro pet stoljeća osmanske vladavine, a padom Carstva i nastankom Republike Turske nastavlja da živi kao svjedok turbulentne historije koja se odigravala na Bosforu.

Izgrađena je 537. godine kao pravoslavna crkva, a dolaskom Mehmeda II Osvajača i padom Bizantijskog carstva 1453. godine, proglašena je džamijom. Tako je kršćanska crkva postala i ostala centar islamskog svijeta naredne 482 godine. U ovo vrijeme su dograđena četiri minareta koja su simbolizirala novu namjenu Aja Sofije i učinili je džamijom.

1923. godine, Mustafa Kemal Atatürk će učiniti da Aja Sofija postane muzej.

Aja Sofija je sve do nedavno imala status muzeja, dok joj 2020. nije vraćen status džamije, pod nalogodavstvom sadašnjeg predsjednika Republike Turske.

U nekoliko pravopisno tačnih rečenica objasni kako je Aja Sofija mijenjala svoj status i u kojim historijskim periodima je imala funkciju crkve, muzeja i džamije.

---

17. Na osnovu kojih karakteristika prepoznaješ **književnoumjetnički** stil?

Oboj kružić ispred tačnog odgovora.

- Prisustvo elemenata žargona i dijalekata.
- Subjektivnost, originalnost, prisustvo stilskih figura.
- Prisustvo stručnih termina, minimalna upotreba stilski oblikovanih rečenica.
- Tačnost, preciznost, jasnost, sažetost.
- Šablonsko pisanje, odsustvo dvosmislenih i stilski obojenih rečenica.

18. Oboj kružić ispred značenja koje odgovara datom frazeologizmu.

Kada je shvatio da mu komentar nije na mjestu, **spustio je loptu** i brzo je promijenio temu.

Frazeologizam **spustiti loptu** ima značenje:

- oduševiti se
- naljutiti se
- primiriti se

19. Pažljivo pročitajte odlomak iz djela svjetske literature i prepoznajte naslov i ime autora.

Bio je to starac što je sam samcit, u malom čunu, ribario u Golfskoj struji, a da, eto, za osamdeset i četiri dana, nije ulovio nijednu ribu. Prvih četrdeset dana uz njega se nalazio neki dječak. Ali poslije četrdeset jalovih dana, roditelji su rekli svome sinu da je starac sada svakako zauvijek salao, što je označavalo nesreću u najtežem vidu, i dječak je na njihovo traženje prešao na drugi čamac koji je u toku prve tri nedjelje ulovio bogat plijen. Dječaku bi bilo žao kada bi vidio starca kako se svakog dana vraća svojim malim čamcem praznih ruku. I on je silazio svakodnevno da mu pomogne, da iznese užad namotanu na klupčad i kuke za ribe i harpune, kao i jedro omotano oko jarbola. Jedro bješe zakrpljeno džakovima od brašna, i savijeno u balu, pa je izgledalo kao zastava poslije beskrajnih poraza. Starac je bio tanak i suh, s dubokim brazdama na potiljku. Na jagodicama je imao zagasite mrlje koštanog tumora koji izaziva odsjaj sunca sa površine tropskog mora. Mrlje su mu pokrivala dobar dio lica, a na rukama su mu se otkrivali duboko urezani ožiljci od neprekidnog izvlačenja konopaca sa teškim ribama. Ali nijedan od onih ožiljaka ne bješe svjež. Oni su bili isto toliko stari kao i erozije u kakvoj pustinji bez riba. Na njemu je sve, osim očiju, izgledalo staro, a oči su mu bile boje mora i sijale vedro i nepobjedivo.

Oboj kružić ispred tačnog odgovora.

- Pisma iz moje vjetrenjače* Alfons Dode
- Robinson Kruso* Danijel Defo
- Starac i more* Ernest Hemingvej
- Životinjska farma* Džordž Orvel

20. Pročitaj stihove iz pjesme *Pismo majci* Sergeja Jesenjina. Odgovori na zahtjev ispod pjesme.

Jesi l' živa, starice moja?
Sin tvoj živi i pozdrav ti šalje.
Nek uvečer nad kolibom tvojom
ona čudna svjetlost sja i dalje.

Pišu mi da viđaju te često
zbog mene veoma zabrinutu
i da ideš svaki dan na cestu
u svom trošnom starinskom kaputu.

U sutonu plavom da te često
uvijek isto priviđenje muči:
Kako su u krčmi nož mi
usred srca zabili u tuči.

Nemaj straha! Umiri se draga!
Od utvare to ti srce zebe.
Tako, ipak, propio se nisam
da bih umro ne vidjevši tebe.

Koje osjećanje je dominantno u pjesmi? Obrazloži odgovor u nekoliko gramatički i pravopisno ispravnih rečenica.

PRAZNA STRANA

PRIMJERAK ZA ŠKOLU

Republika Srbija
MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I
TEHNOLOŠKOG RAZVOJA
ZAVOD ZA VREDNOVANJE KVALITETA
OBRAZOVANJA I ODGOJA

ZALIJEPI IDENTIFIKACIONU
NALJEPNICU

ZAVRŠNI ISPIT NA KRAJU OSNOVNOG OBRAZOVANJA I ODGOJA

TEST
BOSANSKI JEZIK

IDENTIFIKACIONI OBRAZAC

IME, IME JEDNOG RODITELJA/DRUGOG ZAKONSKOG ZASTUPNIKA, PREZIME UČENIKA

IDENTIFIKACIONI BROJ UČENIKA

--	--	--	--	--	--	--	--

OSNOVNA ŠKOLA

_____

MJESTO

_____

OPĆINA

_____

POTPIS DEŽURNOG NASTAVNIKA